

บทที่ 2

แนวคิดการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา ได้ค้นคว้าจากเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2.2 ลักษณะทั่วไปของระบบติดตามและประเมินผล
- 2.3 องค์ประกอบของการติดตามประเมินผล
- 2.4 กรอบแนวคิดแผนการบริหารราชการแผ่นดิน
- 2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.6 การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์
- 2.7 การติดตามและประเมินผลโครงการ
- 2.8 สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม
- 2.9 ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต
- 2.10 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
- 2.11 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นลักษณะนามธรรม ไม่สามารถที่จะมองเห็นเป็นรูปร่างได้ แต่สามารถสังเกตได้จากการแสดงออก “พึง” เป็นคำช่วยกิริยา หมายถึง “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า เหมาะใจ พอใจ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย และความต้องการ ความพึงพอใจเป็นเรื่องของบุคคล เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลที่มีความหมายกว้าง ความพึงใจโดยทั่วไปตรงกับคำภาษาอังกฤษ “Satisfaction” ซึ่งมีความหมายโดยสังเขปดังนี้

กูต (Good. 1973 : 384) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึง คุณภาพ สภาพหรือระดับของความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ และ ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่องานของเขา

แมงเกิลสิดอร์ฟ (Mangelsdorff. 1978 : 86) กล่าวว่า ความพึงใจเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับวัดคุณภาพของงาน

วอลแมน (Wolman. 1973 : 333) ได้ให้ความหมายของความพึงใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง “ความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของความต้องการ หรือแรงจูงใจ” จากคำจำกัดความข้างต้นจะสังเกตได้ว่า ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุหรือด้านจิตใจ ซึ่งความพอใจนั้นอาจเกิดจากคุณภาพ ของงาน หรือสิ่งที่มีการนำเสนอในรูปแบบที่น่าพอใจ

สุโท เจริญสุข (2519 : 23) กล่าวว่า “ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้อีกประการหนึ่ง”

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพจิตใจ ความรู้สึกของผู้เป็นประชากรที่มีต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ ความพึงใจ (Satisfaction) เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้อีกประการหนึ่ง

2.2 ลักษณะทั่วไปของระบบติดตามและประเมินผล

ระบบติดตามและประเมินผลแผนการพัฒนางานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือปัจจุบันเรียกว่า “แผนยุทธศาสตร์” สามารถใช้เป็นกลไกในการติดตามแผนการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ โดยจะปรากฏในรูปแบบรายงานในทุกช่วงของแผนยุทธศาสตร์ โดยข้อมูลที่ได้จะถูกส่งไปยัง “หน่วยติดตามและประเมินผล” (Monitoring and Evaluation Unit) ซึ่งเป็นหน่วยรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของจังหวัด นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็น “ระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า” (Early Warning System) ว่าองค์กรท้องถิ่น มีแผนยุทธศาสตร์ที่ดีหรือไม่ อย่างไร สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้เพียงใด ผลการดำเนินงานตามแผนเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายในทุกช่วงของแผนต่อไปในอนาคต (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2548)

2.3 องค์ประกอบของการติดตามประเมินผล

ระบบติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์ประกอบสามส่วนหลัก คือ ส่วนปัจจัยนำเข้า (Input) ส่วนของกระบวนการ (Process) และส่วนของผลลัพธ์ (Output) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2548) ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) คือปัจจัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีเพื่อเข้าสู่ระบบติดตามและประเมินผล ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ ผู้ประเมิน และเครื่องมือในการประเมิน

2. กระบวนการติดตาม (Process) คือช่วงของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ทราบว่า แผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ดีเพียงใด สามารถวัดผลได้จริงหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถระดมความคิดในการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานสู่การบรรลุแผนที่กำหนดไว้ได้ เน้นการติดตามการดำเนินงานโครงการ การเฉพาะกิจ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

3. ผลลัพธ์ (Output) เป็นการติดตามช่วงสุดท้ายหรืออาจเรียกว่า “การประเมินแผนยุทธศาสตร์” ซึ่งจะได้แสดงให้เห็นว่า ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากร หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเป็นฐานในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของท้องถิ่น อันได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตามตัวชี้วัด

2.4 กรอบแนวคิดแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

แผนการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ เมื่อ 12 เมษายน พ.ศ. 2548 มีสาระสำคัญบนพื้นฐานหลักการที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2548 ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 9 ประเด็น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2548) ดังนี้

1. การขจัดความยากจน
2. การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ
3. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. การต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
6. การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
7. การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม
8. การรักษาความมั่นคงของรัฐ
9. การรองรับการเปลี่ยนแปลงและพลวัตโลก

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยตรงมี 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การขจัดความยากจน 2) การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ 3) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ 4) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และ 6) การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5.1 การขจัดความยากจน

เพื่อให้สามารถขจัดความยากจนของประเทศให้หมดสิ้นไป โดยบูรณาการการบริหารจัดการงบประมาณและการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งระดับตั้งแต่บุคคล ชุมชนและประเทศ โดยในระดับชุมชน มีเป้าหมายประสงค์เพื่อเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็งและเชื่อมโยงประโยชน์จากปัจจัยแวดล้อม โดยชุมชนจะได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเองโดยมีกลยุทธ์หลัก ได้แก่ การยกระดับกองทุนหมู่บ้านเป็นธนาคารหมู่บ้าน การสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจสำหรับกิจกรรมที่เป็นความต้องการพื้นฐานของชุมชน การจัดสรรงบประมาณตามขนาดประชากรให้ครบทุกหมู่บ้าน การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร เช่น โรงสีข้าวพัฒนาเศรษฐกิจ และเครื่องจักรกลเกษตรขั้นพื้นฐาน เป็นต้น สำหรับระดับบุคคล มีเป้าหมายประสงค์ให้ประชาชนยากจนได้รับโอกาสในการเข้าสู่ทุน ที่ทำกิน และได้รับการพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยมีกลยุทธ์หลัก ได้แก่ การจัดการรวานแก่งจนที่ให้บริการและ

คำแนะนำด้านอาชีพ การขยายโอกาสเข้าสู่ทุนผ่านระบบการแปลงสินค้าของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และเป็นธรรม และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.5.2 การพัฒนาและสังคมที่มีคุณภาพ

การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ในอนาคต จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างคนให้มีความรู้ มีความสุข มีสุขภาพแข็งแรง ครอบครัวอบอุ่น มีวัฒนธรรม มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสังคมที่สันติ และเอื้ออาทร ปราศจากอบายมุขและสิ่งเสพติด โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกสาธารณะ อนุรักษ์สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม และพัฒนาภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจร มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อลดรายจ่ายด้านการรักษาพยาบาลของรัฐ เสริมสร้างความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และทำให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประกอบอาชีพ และเกษตรกรรายย่อย ได้รับความคุ้มครองทางสังคม รวมทั้งเตรียมความพร้อมแก่สังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า

2.5.3 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้

เพื่อให้การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสังคมไทยให้ก้าวสู่เศรษฐกิจที่มีสมรรถนะสูง สมดุลและเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน องค์ความรู้ นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้ครอบคลุมประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เช่น การปรับโครงสร้างภาคการเกษตร การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม และการปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว การบริการและการค้า เป็นต้น

2.5.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการผลิตเพื่อสนองความต้องการในการบริโภค เป็นจำนวนมากส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของประเทศ จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ กับการอนุรักษ์ และทดแทนอย่างเหมาะสม เพื่อคืนความสมบูรณ์ให้กับธรรมชาติ มีฐานทรัพยากรการผลิตและสร้างรายได้ให้กับประชาชน ควบคู่กับการคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นฟูทรัพยากรดิน และการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ บริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลน น้ำท่วม และคุณภาพน้ำ รวมทั้งการควบคุมมลพิษจากขยะ น้ำเสีย ฝุ่นละออง ก๊าซ กลิ่นและเสียง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของเอกชน ชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความร่วมมือ และเป็นพลังการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศสู่ความยั่งยืน

2.5.5 การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารการเมืองที่ดี

รากฐานการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความมั่นคงและมั่งคั่งอย่างยั่งยืน คือ การปรับปรุงตัวบทกฎหมายให้ทันสมัย สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พัฒนาระบบการยุติธรรมให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคและเป็นธรรม สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก

กระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพโปร่งใส ตรวจสอบได้ ปราศจากการทุจริต ประพฤติมิชอบ รวมทั้งการส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในภาคเอกชนและสังคม เสริมสร้างความเชื่อมั่นเชื่อถือของประชาชนในกลไกการดำเนินงานภาคเอกชนและภาครัฐในทุกกระดับ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ

2.5.6 การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

การส่งเสริมและพัฒนาระบบประชาธิปไตย ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในรูปแบบที่เหมาะสม และร่วมกับทุกภาคส่วนที่จะส่งเสริมและยกระดับสิทธิมนุษยชนให้ทัดเทียมระดับสากล รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรอิสระต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ ท้องถิ่น ส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนที่สร้างสรรค์ และกระบวนการประชาสังคม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

โดยสรุป จากหลักการแนวทางการติดตามประเมินผลข้างต้น ผู้ประเมินได้นำมากำหนดเป็นตัวชี้วัดการศึกษาประเมินผลในครั้งนี้ เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อผลผลิตหรือการปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย การดำเนินงานขององค์กรภาพรวมซึ่งเป็นผล การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาขององค์กร และผลการดำเนินงานตามภารกิจ ตามยุทธศาสตร์การ พัฒนางค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผนวกกับแนวทางการประเมินผลตามเกณฑ์ ชี้วัดตามแนวทางของ ก.พ.ร. ซึ่งประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อระบบอำนวยความสะดวก ความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการ นอกจากนี้ผู้ประเมินยังมีการประเมินผลสะท้อนการพัฒนากระบวนการจากประชาชน สำหรับการรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลป้อนกลับสำหรับการนำมาปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพระบบบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในโอกาสต่อไป

2.6 การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น จะต้องมีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา โดยจะต้องติดตามและประเมินยุทธศาสตร์ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หมวด 6 ข้อ 29 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการ จัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ข้อ 13 2. ตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ข้อ 13 และในการประเมินแผนนั้นจะต้อง ดำเนินการประเมินคุณภาพของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตาม แนวทางการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เพื่อสอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น แจ้งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810.2/ว 5797 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2559 เรื่อง แนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) ของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

2.7 การติดตามและประเมินผลโครงการ

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น จะต้องมีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา โดยจะต้องติดตามและประเมินยุทธศาสตร์ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หมวด 6 ข้อ 29 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ข้อ 13 2. ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ข้อ 13 และในการประเมินแผนนั้นจะต้อง ดำเนินการประเมินคุณภาพของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามตามแนวทางการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เพื่อสอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แจ้งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810.2/ว 5797 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2559 เรื่อง แนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

2.8 สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม

1. การวัดผลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

(1.1) การวัดผลในเชิงปริมาณ

ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุดในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนานั้นจะต้องมีการติดตามและประเมินแผนพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หมวด 6 ข้อ 29 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ข้อ 13

โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินแผนพัฒนาเป็นผู้ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ซึ่งคณะกรรมการจะต้องดำเนินการกำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่น เสนอต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชน ในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรายงานผลและเสนอความเห็นดังกล่าวและต้องปิดประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันโดยอย่างน้อยปีละสองครั้งภายในเดือนเมษายนและภายในเดือนตุลาคมของทุกปี

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลในเชิงปริมาณ มีดังนี้

- แบบที่ 1 การกำกับกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- แบบที่ 2 แบบติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- แบบที่ 3/1 แบบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์
- แบบประเมินคุณภาพของแผนพัฒนา

(แจ้งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810.2/ว 0703 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2558 เรื่อง แนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำและประสานแผนสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 7 การวัดคุณภาพของแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0810.2/ว 4830 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2556 ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น)

การติดตามและประเมินผลด้วยระบบ e-plan (www.dla.go.th)

(1.2) การวัดผลในเชิงคุณภาพ

การจัดผลเชิงคุณภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้การสำรวจความพึงพอใจในการวัดผลเชิงคุณภาพโดยภาพรวม โดยได้มีการประเมินความพึงพอใจ ซึ่งการประเมินความพึงพอใจทำให้ทราบถึงผลเชิงคุณภาพในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจ มีดังนี้

- แบบที่ 3/2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- แบบที่ 3/3 แบบประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ

2.9 ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต

1. ผลกระทบนำไปสู่ออนาคต

1.1 เกิดการพัฒนาพัฒนาที่ล่าช้า เพราะการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน สลับซับซ้อน

1.2 ประชาชนอาจเกิดความเบื่อหน่ายกับกระบวนการจัดทำแผนที่มีความยุ่งยากมากขึ้น

1.3 ปัญหาอาจไม่ได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุดเพราะข้อจำกัดของระเบียบกฎหมายที่ทำให้ได้ยากและบางเรื่องอาจทำไม่ได้

2. ข้อเสนอแนะ ผลจากการพัฒนา

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีควรพิจารณาใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีและให้มีความสอดคล้องกัน
- 2) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีควรพิจารณางบประมาณและคำนึงถึงสถานะการคลังในการพิจารณาโครงการ/กิจกรรม ที่จะบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี
- 3) ควรเร่งรัดให้มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ตั้งในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายให้สามารถดำเนินการได้ในปีงบประมาณนั้น
- 4) เทศบาลควรพิจารณาตั้งงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับกับภารกิจแต่ละด้านที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาในการโอนเพิ่ม โอนลด โอนตั้งจ่ายรายการใหม่

2.10 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. ขั้นตอนการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561 – 2565

ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีช่วงระยะเวลาห้าปี (พ.ศ. 2561 – 2565) รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1

2. แนวทางการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561 – 2565

2.1 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดและอำเภอตรวจสอบองค์ประกอบของคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดและระดับอำเภอตามลำดับให้เป็นปัจจุบัน

2.2 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดส่งยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดในปัจจุบันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นไปพลางก่อน เมื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแล้วเสร็จ ให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดทราบ โดยเค้าโครงยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ให้ดำเนินการตามรูปแบบที่กำหนด รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

3. แนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561 – 2565

3.1 ในการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถือปฏิบัติตามข้อ 17 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3.2 ในการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจใช้ข้อมูล จากแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ฉบับปัจจุบัน มาทบทวนและปรับใช้ในการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น

(พ.ศ. 2561 – 2565) โดยพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) โดยในระยะเริ่มแรกของการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) ให้จัดทำประชาคมในระดับตำบลสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ระดับชุมชนเมืองสำหรับเทศบาลเมือง ระดับชุมชนนครสำหรับเทศบาลนคร ระดับจังหวัดสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสำหรับเมืองพัทยาให้ใช้รูปแบบของเทศบาลนคร ทั้งนี้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสต่อไปการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ใช้รูปแบบตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0810.2/ว 0600 ลงวันที่ 22 มกราคม 2559 และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0810.3/ว 6247 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2560 ประกอบกัน ทั้งนี้ให้ดำเนินการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3.3 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามเค้าโครงแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 3

3.4 ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่ต้องนำมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นให้จัดทำเฉพาะครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในโครงการพัฒนาที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประชาชนได้ใช้/รับประโยชน์จากครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างนั้น และเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5 โครงการรายจ่ายตามแผนงานที่เป็นรายจ่ายประจำหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดรายจ่ายอื่น หมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ไม่ต้องนำมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น ยกเว้น ประเภทรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่าย หมวดอื่นๆ เฉพาะการจัดกิจกรรมสาธารณะ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

4. การนำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) ไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและงบประมาณจากเงินสะสม ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

5. การกำกับดูแล

5.1 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นและการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม งบประมาณจากเงินสะสม การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนความต้องการของงบลงทุนเพื่อพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ การตั้งงบประมาณอุดหนุนให้แก่หน่วยงานอื่น โดยถือเป็นสาระสำคัญที่ต้องพิจารณารายละเอียดของโครงการ

พัฒนาในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ และงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวต้องสอดคล้องกับโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนให้ความเห็นชอบ

5.2 การทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณากำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นสำคัญ

6. การแก้ไข เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต่อไปจนกว่าจะมีการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) แล้วเสร็จ

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นกับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

2.11 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง

1. ด้านกายภาพ

1.1 ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

ในอดีตการที่ผ่านมามีหมู่บ้าน 3 หมู่บ้านชื่อบ้านหัวหนอง บ้านนาวัวและบ้านโนนจั่ว ได้รวมเป็นหมู่บ้านเดียวกันมีนามในเบื้องต้นว่าโนนจั่ว ได้ย้ายมาจากตำบลหัวนาคำ ซึ่งหากจากที่นี่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 4 กิโลเมตร เหตุที่ย้ายมาเนื่องจากที่เดิมมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งทราบจากการบอกเล่ามาว่าสภาพพื้นดินเป็นโคลนเหนียวและอยู่ห่างตัวเมือง เส้นทางคมนาคมสัญจรไปมา ไม่สะดวกเป็นลักษณะหมู่บ้านปิด เพราะสมัยนั้นเป็นป่าดงหนาที่บมาก ฉะนั้นจึงอพยพเข้ามาอยู่ใกล้ตัวเมืองเพื่อให้การไปมาติดต่อกับทางอำเภอสะดวกสบายยิ่งขึ้น ได้พิจารณาเห็นว่าในที่ปัจจุบันนี้มีทำเลที่เหมาะสม มีหนองน้ำใหญ่ (หนองนาวัว) ได้อาศัยในการครองชีพไม่ขาดแคลนจึงได้เลือกเอาทำเลนี้เป็นที่ตั้งหมู่บ้าน และได้ขนานนามชื่อบ้านตนเองให้สอดคล้องตามสภาพภูมิศาสตร์ว่าบ้านโนนจั่ว (เพราะมีดินนุ่มมาก) และตามหลักฐานข้อมูลบ้านโนนจั่ว ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2452 ประมาณเวลาได้ 95 ปี ในเวลาต่อมา นายชม มาศรี ได้ขอตั้งตำบลเพิ่มขึ้นโดยรวมเขตการปกครอง 6 หมู่บ้าน คือ หัวหนอง – หนองนาวัว – โนนจั่ว – โนนไผ่ – โนนเช่า – หนองร้านหญ้า **ชื่อว่า ตำบลหัวหนอง** อยู่ในเขตปกครองของอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง ได้รับการจัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวมีเขตตามเขตตำบลตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ทั้งนี้ ให้ประกาศกระทรวงมหาดไทยนี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2539 มีผลบังคับใช้วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540)

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงสลับกับที่ราบลุ่ม มีลำห้วยธรรมชาติ และแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นในพื้นที่ ได้แก่ ห้วยถ่อน(ลำน้ำซับ) ชลประทานหนองนาวิ้ว และบ่อกระถิน ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยประมาณ 60% เป็นพื้นที่สำหรับการเกษตร 35 % และมีพื้นที่ส่วนอื่น 5% มี 3 ดูกาล (ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว)

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดู ซึ่งมี 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนและแห้งแฉะ แต่บางครั้งอาจมีอากาศเย็น บ้างครั้งเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและลมกระโชกแรงหรืออาจมีลูกเห็บตกก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนทุกปี เรียกว่า “พายุฤดูร้อน” อากาศร้อน จะมีอุณหภูมิระหว่าง 35 – 39.9 องศาเซลเซียส ร้อนจัดมีอุณหภูมิประมาณ 40 องศาเซลเซียสขึ้นไป

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ฝนตกมากในช่วงเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม แต่อาจเกิด “ช่วงฝนทิ้ง” ซึ่งอาจนานประมาณ 1 – 2 สัปดาห์หรือบางปีอาจเกิดขึ้นรุนแรงและมีฝนน้อยนานนับเดือนในเดือนกรกฎาคม แต่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนองไม่เคยเกิดอุทกภัยรุนแรง มีฝนตกเฉลี่ยประมาณ 900 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงกลางเดือนตุลาคมนานราว 1 – 2 สัปดาห์ เป็นช่วงเปลี่ยนฤดูจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว อากาศแปรปรวนไม่แน่นอน อาจเริ่มมีอากาศเย็นหรืออาจยังมีฝนฟ้าคะนอง อากาศหนาวอุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ 15 องศาเซลเซียส

1.4 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย ประมาณ 85% ดินลูกรังประมาณ 10 % และดินเค็มประมาณ 5 %

1.5 ลักษณะของแหล่งน้ำ

มีแหล่งน้ำที่ใช้สำหรับ อุปโภค – บริโภค ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการปรับปรุงก่อสร้างขึ้นใหม่เพื่อเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภคของประชาชน ดังนี้

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำห้วย ลำน้ำ	จำนวน	1 สาย	ตั้งอยู่ หมู่	1, 4
- บึงหนอง	จำนวน	7 แห่ง	ตั้งอยู่ หมู่	1, 5
- อ่างเก็บน้ำชลประทาน	จำนวน	1 แห่ง	ตั้งอยู่ หมู่	1, 2, 3

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	จำนวน	4 แห่ง	ตั้งอยู่ หมู่	1, 3, 4
- บ่อน้ำตื้น	จำนวน	7 แห่ง	ตั้งอยู่ หมู่	1- 5
- บ่อโยก	จำนวน	22 แห่ง	ตั้งอยู่ หมู่	1 - 6

- บ่อบาดาลส่วนตัว	จำนวน 25 แห่ง	ตั้งอยู่ หมู่ 1 - 6
- บ่อขุดส่วนตัว	จำนวน 20 แห่ง	ตั้งอยู่ หมู่ 1 - 6

1.6 ลักษณะของไม้และป่าไม้

เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง มีทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ได้แก่ ป่าไม้บางส่วน และที่สาธารณะจำนวน 3 แห่ง พื้นที่ 400 ไร่ ในหมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5 และหมู่ที่ 6 รวมทั้งมีต้นไม้ที่ประชาชนปลูกลักษณะของไม้เป็นไม้ยืนต้น ผลัดใบ

2. ด้านการเมือง / การปกครอง

2.1 เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 มีเนื้อที่ประมาณ 16,343 ไร่ หรือประมาณ 24.79 ตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่ติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลเมืองเพีย ตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยมี แนวเขตเริ่มต้นจากกึ่งกลางทางเกวียนเก่า บริเวณพิกัด TC 520795 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวชายป่าและทุ่งนา ผ่านถนนสายบ้านหนองยางขวัญ - บ้านหนองร้านหย้า บริเวณพิกัด TC 534808 ถึงถนนสายบ้านเป่า - บ้านแก้ง บริเวณพิกัด TC 544812 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตามแนวถนนสายบ้านเป่า - บ้านแก้ง สิ้นสุดที่สะพานข้ามห้วยจิก บริเวณพิกัด TC 559789 รวมระยะทางด้านทิศเหนือประมาณ 5 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากสะพานข้ามห้วยจิก บริเวณพิกัด TC 559789 ไปทางทิศใต้ตามห้วยจิก ถึงเขตเทศบาลตำบลบ้านไผ่ (หลักเขตที่ 2) บริเวณพิกัด TC 554768 ไปทางทิศตะวันตก ตามแนวเขตเทศบาลถึงหลักเขตที่ 1 บริเวณพิกัด TC 536768 ไปทางทิศใต้ ผ่านถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2057 ถึงหลักเขตที่ 13 บริเวณพิกัด TC 536766 ไปทางทิศทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตามแนวเขตเทศบาล ถึงหลักเขตที่ 12 บริเวณพิกัด TC 558763 ไปทางทิศใต้ ตามแนวเขตเทศบาล ถึงหลักเขตที่ 11 บริเวณพิกัด TC 554733 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ถึงหลักเขตที่ 10 บริเวณพิกัด TC 556733 ไปทางทิศเหนือ ตามแนวเขตเทศบาล ถึงหลักเขตที่ 9 บริเวณพิกัด TC 559748 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ถึงเส้นทางรถไฟ บริเวณพิกัด TC 565748 ไปทางทิศใต้ ตามเส้นทางรถไฟ สิ้นสุด ที่สะพานรถไฟ บริเวณพิกัด TC 555713 รวมระยะทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 13 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลโนนแดง กิ่งอำเภอนอนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากสะพานรถไฟ บริเวณพิกัด TC 555713 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวทุ่งนา ผ่านถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 บริเวณพิกัด TC 549715 ไปตามแนวทุ่งนา ถึงแนวป่าที่ดินสาธารณะประโยชน์ บ้านดู่น้อย บริเวณพิกัด TC 535727 ไปทางทิศตะวันตกตามแนวป่าสาธารณะ สิ้นสุดที่ทางเกวียนเก่า บริเวณพิกัด TC 521735 รวมระยะทางด้านทิศใต้ประมาณ 4 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อดำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากทางเกวียนเก่า บริเวณพิกัด TC 521735 ไปทางทิศเหนือตามทางเกวียนเก่า - แนวชายป่าและทุ่งนา ผ่านบริเวณพิกัด TC 524750 ถึงถนนสายบ้านโนนข่า - บ้านดู่ใหญ่ บริเวณพิกัด TC 522763 ผ่านถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2057 บริเวณพิกัด TC 518777 ไปตามแนวกิ่งกลางทุ่งนา สิ้นสุดที่กิ่งกลางทางเกวียนเก่า บริเวณพิกัด TC 520795 รวมระยะทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 6 กิโลเมตร

ตำบลหัวหนองแบ่งเขตการปกครอง ดังนี้

ตำบลหัวหนอง แบ่งการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหนอง ทั้ง 6 หมู่บ้าน ดังนี้

- 1) หมู่ที่ 1 บ้านหัวหนอง
- 2) หมู่ที่ 2 บ้านโนนจิว
- 3) หมู่ที่ 3 บ้านหนองนาวัว
- 4) หมู่ที่ 4 บ้านโนนข่า
- 5) หมู่ที่ 5 บ้านหนองร้านหญ้า
- 6) หมู่ที่ 6 บ้านโนนไผ่

2.2 การเลือกตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง ได้แบ่งเขตการเลือกตั้งทั้งตำบลหัวหนองเป็น 6 เขตเลือกตั้ง ดังนี้

- เขตเลือกตั้งที่ 1 บ้านหัวหนอง หมู่ที่ 1
 เขตเลือกตั้งที่ 2 บ้านโนนจั่ว หมู่ที่ 2
 เขตเลือกตั้งที่ 3 บ้านหนองนาวัว หมู่ที่ 3
 เขตเลือกตั้งที่ 4 บ้านโนนซ่า หมู่ที่ 4
 เขตเลือกตั้งที่ 5 บ้านหนองร้านหญ้า หมู่ที่ 5
 เขตเลือกตั้งที่ 6 บ้านโนนไผ่ หมู่ที่ 6

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนองส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นอย่างดี และประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การช่วยเหลืองานองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การประชุมประชาคมในการจัดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การประชุมประชาคมแก้ไขปัญหา ความยากจน ฯลฯ

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2,792 คน

จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ครั้งล่าสุด (ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2,331 คน คิดเป็นร้อยละ 83.48

3. ประชากร

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ตำบลหัวหนองมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 3,667 คน แยกเป็น ชาย 1,812 คน หญิง 1,855 คน จำนวนครอบครัว 1,372 ครัวเรือน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (ปี 2560)			จำนวนประชากร (ปี 2561)			จำนวนประชากร (ปี 2562)		
		ชาย	หญิง		ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
1	หัวหนอง	237	252	489	247	248	495	243	252	495
2	โนนจั่ว	277	300	577	284	305	589	293	300	593
3	หนองนาวัว	420	436	856	429	445	874	432	447	879
4	โนนซ่า	309	269	578	314	275	589	310	274	584
5	หนองร้านหญ้า	340	369	709	325	374	699	333	384	717
6	โนนไผ่	203	193	396	198	193	391	201	198	399
รวม	6 หมู่บ้าน	1,786	1,819	3,605	1,797	1,840	3,637	1,812	1,855	3,667

ข้อมูล : จากสำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่ ณ เดือนมิถุนายน 2562

3.2 ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ลำดับ ที่	จำนวนประชากร	ช่วงอายุ	เพศ		รวม
			ชาย	หญิง	
1	จำนวนประชากรเยาวชน	อายุต่ำกว่า 18 ปี	353	309	662
2	จำนวนประชากร	อายุ 18 – 60 ปี	1,217	1,230	2,447
3	จำนวนประชากรผู้สูงอายุ	อายุต่ำกว่า 60 ปี	243	315	558
		รวม	1,812	1,855	3,667

ข้อมูล : จากสำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่ ณ เดือนมิถุนายน 2562

4. สภาพทางสังคม

4.1 การศึกษา

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า ประชากรอายุ 15 – 60 ปีเต็ม ร้อยละ 99 สามารถอ่านเขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้ เด็กอายุ 6 – 14 ปี ร้อยละ 100 ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า

สถานศึกษาในพื้นที่ (ข้อมูล ณ ปัจจุบัน เดือนมิถุนายน 2562)

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง ดังนี้

โรงเรียน	จำนวนครู (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวน นักเรียน (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วน ตำบลหัวหนอง	4	-	4	36	20	16

2. โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ดังนี้

โรงเรียน	จำนวนครู (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวน นักเรียน (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)
บ้านหัวหนองนาวัวโนนจิว	8	2	6	34	18	16
บ้านหนองร้านหญ้าโนนข่า	7	2	5	65	40	25

3. โรงเรียนมัธยม จำนวน 1 แห่ง ดังนี้

โรงเรียน	จำนวนครู (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวน นักเรียน (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)
โรงเรียนบ้านไผ่ ศึกษา	14	5	9	247	126	121

4.2 สาธารณสุข

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชาชนกรส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง โรคที่มักเกิดแก่ประชากรในหมู่บ้าน ได้แก่ โรคความดัน โรคเบาหวาน โรคไข้เลือดออก มือ-ปาก-เท้าในเด็ก และโรคอื่นๆ มีสถิติเข้ารับการรักษาพยาบาล ปัญหาคือประชาชน บางรายไม่ยอมไปคัดกรองหรือตรวจสุขภาพประจำปี การแก้ไขปัญหา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวหนอง ได้จัดกิจกรรมร่วมมือกัน รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญ ในเรื่องนี้ซึ่งก็ได้ผลในระดับหนึ่ง รวมทั้งการจัดโครงการ / กิจกรรม ตรวจสุขภาพตามหมู่บ้าน และการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี สำหรับเด็กแรกเกิด - 6 ปี ผู้ปกครองสามารถ เลี้ยงดูตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน และจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน บางครัวเรือนไม่ได้กินอาหารที่ถูก สุขลักษณะ การใช้ยาเพื่อบำบัดอาการเจ็บป่วยที่ไม่เหมาะสม การออกกำลังกายยังไม่สม่ำเสมอ และ ประชากรส่วนมากไม่ได้รับการตรวจสุขภาพ ปัญหาเหล่านี้้องค์การบริหารส่วนตำบลพยายามอย่างยิ่งที่จะแก้ไข โดยร่วมมือกับโรงพยาบาล สาธารณสุข จัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา

(1) หน่วยงานด้านสาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวหนอง จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่บ้านหนองนาวัว หมู่ที่ 3
- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) 6 แห่ง หมู่ที่ 1 - 6

4.3 อาชญากรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น แต่มีเหตุการณ์ลักขโมยทรัพย์สินประชาชน และทำลายทรัพย์สินของราชการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ดำเนินการ ป้องกันการเกิดเหตุดังกล่าว จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่าส่วนมากครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุ อย่างถูกวิธี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยวิธีการแก้ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่และงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดคือ ติดตั้งสัญญาณไฟ กระพริบ กระจกโค้งบริเวณทางร่วมทางแยก รวมทั้งได้ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด จุดบริการ ในช่วง เทศกาลที่มีวันหยุดหลายวันเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน แต่ปัญหาที่พบเป็นประจำคือการ ทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นโดยเฉพาะในสถานที่จัดงานดนตรี งานมหรสพ เป็นปัญหาที่หมู่บ้านได้รับ ผลกระทบเป็นอย่างมาก การแก้ไขปัญหา คือการแจ้งเตือนให้ผู้ปกครองดูแลบุตรหลานของตน ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลกระทบ ผลเสียหาย และโทษที่ได้รับจากการเกิดเหตุทะเลาะวิวาท การ ขอความร่วมมือไปยังผู้นำ การขอกำลังจาก ตำรวจ ผู้นำ อปพร. เพื่อระงับเหตุไม่ให้เกิดความรุนแรง แต่จะไม่ให้เกิดขึ้นเลยยังเป็นปัญหาที่ปัจจุบันไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ ทั้งที่มีการร่วมมือกันหลายฝ่าย

เป็นเรื่องที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนต่อไปตามอำนาจหน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้

4.4 ยาเสพติด

ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง จากการที่ทางสถานีตำรวจภูธรบ้านไผ่ได้แจ้งให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลทราบนั้นพบว่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีผู้ที่ติดยาเสพติดจำนวนมาก และยังพบผู้ค้าในพื้นที่ ทั้งที่ทางผู้นำ ประชาชน หน่วยงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลได้สอดส่องดูแลอยู่เป็นประจำ การแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำได้เฉพาะตามอำนาจหน้าที่ เช่น การณรงค์ การประชาสัมพันธ์ การแจ้งเบาะแส การฝึกอบรมให้ความรู้ และถ่านอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ก็เป็นหน้าที่ของอำเภอหรือตำรวจแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ องค์การบริหาร ส่วนตำบลได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

4.5 การสังคมสงเคราะห์

องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการด้านสังคมสงเคราะห์ ดังนี้

- (1) ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์
- (2) รับลงทะเบียนและประสานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
- (3) ประสานการทำบัตรผู้พิการ
- (4) ดำเนินการโครงการฝึกอบรมทักษะอาชีพให้กับประชาชนทั่วไป
- (5) ดำเนินโครงการสงเคราะห์ครอบครัวผู้ยากไร้ที่ตกเกณฑ์ จปฐ.
- (6) ดำเนินโครงการสร้างและซ่อมที่อยู่อาศัยให้กับผู้ยากไร้ รายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส

ไว้ที่สิ่ง

- (7) อุดหนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน
- (8) ประสานการให้ความช่วยเหลือของจังหวัด อำเภอ หน่วยงานต่างๆ ที่ให้การ

สนับสนุน

- (9) ตั้งงบประมาณสำรองจ่ายช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

5. ระบบบริการพื้นฐาน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีระบบบริการพื้นฐาน ดังนี้

5.1 การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งในพื้นที่ตำบลหัวหนอง ประกอบด้วย ถนนลาดยาง ถนนคอนกรีต เสริมเหล็ก ถนนหินคลุก และถนนดินลูกรัง ซึ่งมีถนนเชื่อมต่อครอบคลุมครบทุกหมู่บ้าน การเดินทางสัญจรไปมาเป็นไปด้วยความสะดวก แต่ยังมีปัญหาในเรื่องถนนดินลูกรังซึ่งเป็นทางที่ไปไรรุนแรงในช่วงฤดูฝนการสัญจรไปมาเป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้แก้ไขปัญหาโดยนำรถไถไปปรับเกลี่ยทางในเบื้องต้น และการลงหินคลุกในช่วงที่หมดฤดูฝนเพื่อให้พื้นถนนอัดแน่นยิ่งขึ้น รวมทั้งการประสาน ของบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อมาดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป

จากขอนแก่นตามเส้นทางถนนมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2) ไปทางจังหวัดนครราชสีมา มีเส้นทางเข้าสู่ที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง ได้ 2 เส้นทาง คือ

1. จากสี่แยกถนนมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2) ตัดกับถนนแจ้งสนิท (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2037) เลี้ยวมาทางไปอำเภอชนบท จากแยกมาประมาณ 1.5 กิโลเมตร ถึงสำนักงาน ปศุสัตว์อำเภอบ้านไผ่เลี้ยวซ้ายเข้ามาประมาณ 500 เมตร ถึงที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง ตัดกับโรงเรียนบ้านไผ่ศึกษา

2. จากทางแยกถนนมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2) ตัดกับถนนแจ้งสนิท (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2037) มาทางไปจังหวัดนครราชสีมา ออกจากแยกประมาณ 1 กิโลเมตร ถึงถนนเลี่ยงเมือง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23) กลับรถไปทางบ้านไผ่เลี้ยวซ้ายตรงข้ามกับศูนย์วิทยาศาสตร์ อำเภอบ้านไผ่ เข้ามาทางบ้านหัวหนอง และหนองนาวัว จากแยกโรงเรียนบ้านหัวหนองนาวัวโนนจั่ว ไปทางทิศเหนือถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ระยะทางประมาณ 1,700 เมตร ถึงที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง

จำนวนรถโดยสารประจำทาง

- รถโดยสารประจำทาง สายบ้านไผ่ - ชนบท - มัญจาคีรี
- รถโดยสารประจำทาง สายขอนแก่น - เมืองพล

5.2 การไฟฟ้า

การขยายเขตไฟฟ้า ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ปัญหา คือไฟฟ้าส่องสว่างทางหรือที่สาธารณะยังไม่สามารถดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ปัจจุบันในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีไฟฟ้าใช้ ดังนี้

- (1) จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 1,372 หลังคาเรือน
- (2) ไฟฟ้าสาธารณะ จำนวน 75 จุด ครอบคลุมถนนทุกสายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

5.3 การประปา

มีการให้บริการน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคเต็มพื้นที่ครบทุกครัวเรือน และปัจจุบันประชาชนมีประปาใช้ ดังนี้

- (1) จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา 1,372 หลังคาเรือน
- (2) ปริมาณการใช้น้ำประปาเฉลี่ย 500 – 550 ลบ.ม. ต่อวัน

5.4 โทรศัพท์

ปัจจุบันในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง ไม่มีโทรศัพท์สาธารณะ เนื่องจากประชาชนได้นิยมใช้โทรศัพท์ส่วนบุคคลแทน ซึ่งสามารถติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว และสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้ เช่น โทรศัพท์มือถือ และในส่วนของสถานที่ราชการ ยังคงใช้ระบบโทรศัพท์พื้นฐานในการติดต่อสื่อสาร

5.5 ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง ไม่มีไปรษณีย์ในพื้นที่ แต่มีบริการไปรษณีย์จากไปรษณีย์ประจำอำเภอบ้านไผ่ ซึ่งมี จำนวน 1 แห่ง ให้บริการ เวลา 08.00 – 18.00 น. ในวันจันทร์ – เสาร์ (วันเสาร์ครึ่งวัน) หยุดวันอาทิตย์ และการขนส่งเอกชน เช่น บริษัทเคอร์รี่

- การขนส่งใช้บริการสถานีขนส่งผู้โดยสารประจำไผ่ ซึ่งมีจำนวน 1 แห่ง ให้บริการ ทุกๆ ชั่วโมง และทุกวัน

- มีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านมีครบทั้ง 6 หมู่บ้าน

- มีบริการให้ใช้อินเตอร์เน็ตฟรี ที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง

- องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง มีวัสดุ ครุภัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ก็มีบางรายการที่ยังขาดแคลนเนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ วัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ นั้นมีไว้สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง และเพื่อภารกิจบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยประชาชนที่มีความจำเป็นต้องใช้สามารถติดต่อขอยืมได้ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง

6. ระบบเศรษฐกิจ

6.1 การเกษตร

สภาพเศรษฐกิจทั่วไปของพื้นที่ตำบลหัวหนอง ประชากรส่วนมากจะมีอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ มีผลผลิตทางการเกษตร อาทิ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และในบางพื้นที่จะมีการเลี้ยงสัตว์ ทำให้ประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจที่ดี และมีความเข้มแข็ง หน่วยเศรษฐกิจจะเป็นธุรกิจทั้งปลีกย่อยที่จำหน่ายภายในหมู่บ้าน และเริ่มมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มเข้ามา หน่วยเศรษฐกิจที่มี เช่น ปิมน้ำมัน โรงสีข้าวขนาดย่อมภายในหมู่บ้าน อู่ซ่อมรถยนต์ ร้านขายของชำ ห้างขายวัสดุก่อสร้าง ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

- อาชีพเกษตรกรรม	ร้อยละ	70	ของจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพเลี้ยงสัตว์	ร้อยละ	10	ของจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพรับจ้างทั่วไป	ร้อยละ	10	ของจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพค้าขาย	ร้อยละ	9	ของจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพอื่น ๆ	ร้อยละ	1	ของจำนวนประชากรทั้งหมด

6.2 การประมง

(ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการประมง ซึ่งจะมีเฉพาะการดักจับปลาเพื่อการบริโภค ในครัวเรือนในช่วงฤดูฝนเท่านั้น)

6.3 การปศุสัตว์

ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการประกอบการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร กระบือ เพื่อจำหน่ายและบริโภคเองในครัวเรือน

6.4 การบริการ

- ปิมน้ำมัน	4 แห่ง (ขนาดใหญ่ 2 แห่ง , เล็ก 2 แห่ง)
- อุ้ช่อมรถยนต์/ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์	5 แห่ง
- ร้านขายวัสดุก่อสร้าง	3 แห่ง
- ร้านค้าปลีก	22 แห่ง
- ร้านอาหาร	3 แห่ง
- โชว์รูมรถยนต์	1 แห่ง
- โรงแรม / รีสอร์ท	5 แห่ง
- ห้าง / ร้าน (ขนาดใหญ่)	3 แห่ง

6.5 การท่องเที่ยว

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีแหล่งท่องเที่ยว หลายแห่ง ดังนี้

1. วัดบูรณสิทธิ์ (พระเจ้าใหญ่ฝือบั้ง) ตั้งอยู่ที่บ้านหนองร้านหล้า หมู่ที่ 5 ซึ่งมีพระเจ้าใหญ่ฝือบั้งซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอบ้านไผ่ เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนโดยทั่วไป
2. วัดป่าฟ้าระงิม ตั้งอยู่บ้านโนนจิว หมู่ที่ 2 ซึ่งมีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุอยู่ในพระธาตุ วัดป่าฟ้าระงิม เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนโดยทั่วไป
3. วัดสนวนวาริพัฒนาราม ตั้งอยู่ที่บ้านหัวหนอง หมู่ที่ 1 ซึ่งเป็นวัดที่มีความสำคัญทางศาสนา ซึ่งมีจิตรกรรมฝาผนังอายุกว่า 100 ปี และพระธาตุพนมจำลอง เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนโดยทั่วไป
4. อ่างเก็บน้ำชลประทานและสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติพระพุทธชัยมงคลมิ่งเมืองไผ่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจมีพื้นที่ 375 ไร่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 1 , 2 และหมู่ที่ 3 เป็นพื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมอาชีพเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ และเป็นลานกิจกรรมในการจัดโครงการต่าง ๆ

6.6 อุตสาหกรรม

- โรงงานอุตสาหกรรม	2	แห่ง
- ฟาร์มปศุสัตว์	5	แห่ง
- โรงสี (ขนาดใหญ่ 2 แห่งและขนาดเล็ก 10 แห่ง)	12	แห่ง

6.7 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

การพาณิชย์

- ปิมน้ำมัน (ขนาดใหญ่ 2 แห่ง , เล็ก 2 แห่ง)	4	แห่ง
- อุ้ช่อมรถยนต์/ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์	5	แห่ง
- ร้านขายวัสดุก่อสร้าง	3	แห่ง
- ร้านค้าปลีก	22	แห่ง
- ร้านอาหาร	3	แห่ง
- โชว์รูมรถยนต์	1	แห่ง

- โรงแรม / รีสอร์ท	5	แห่ง
- ศูนย์การค้า / ห้างสรรพสินค้า	3	แห่ง
- โรงฆ่าสัตว์ (เอกชน)	3	แห่ง

กลุ่มอาชีพ มีกลุ่มอาชีพ จำนวน 4 กลุ่ม

1. กลุ่มเพาะเห็ด1	กลุ่ม
2. กลุ่มทอผ้า	1 กลุ่ม
3. กลุ่มแม่บ้าน	1 กลุ่ม
4. กลุ่มเลี้ยงโค	1 กลุ่ม

6.8 แรงงาน

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 – 60 ปี อยู่ในกำลังแรงงาน ร้อยละ 95 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนกับจังหวัด ร้อยละ 73.99 ประชากรอายุระหว่าง 25 – 50 ปี มีการทำงานในพื้นที่ เพราะมีห้าง / ร้าน และห้างสรรพสินค้าในพื้นที่ แต่ก็มีบางส่วน ไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ รวมทั้งแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ และปัญหาที่พบคือ ประชากรต้องไปทำงานนอกพื้นที่ในต่างจังหวัด ที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านใหญ่ ๆ เพราะมีการจ้างแรงงาน และได้ค่าแรงมากกว่าในพื้นที่

7. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

7.1 การนับถือศาสนา

- ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ	ร้อยละ 100
วัด	6 แห่ง
สำนักสงฆ์	1 แห่ง

7.2 ประเพณีและงานประจำปี

- ประเพณีวันขึ้นปีใหม่	ประมาณเดือน มกราคม
- ประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ ๆ	ประมาณเดือน มกราคม
- ประเพณีบุญผะเหวด	ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีทำบุญกลางบ้าน	ประมาณเดือน มีนาคม - พฤษภาคม
- ประเพณีวันสงกรานต์	ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีลอยกระทง	ประมาณเดือน ตุลาคม - พฤศจิกายน
- ประเพณีวันเข้าพรรษา ออกพรรษา	ประมาณเดือน กรกฎาคม - พฤศจิกายน

7.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน วิธีการทอเสื่อจากต้นกก และวิธีการจับปลาธรรมชาติ

ภาษาถิ่น

ส่วนมากร้อยละ 99 % พูดภาษาอีสาน

7.4 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือน และเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ เสื้อที่ทอจากต้นกก และเครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่

8. ทรัพยากรธรรมชาติ

8.1 น้ำ ที่ใช้ในการอุปโภค – บริโภค เป็นน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคบ้านไผ่ และน้ำฝนในช่วงฤดูฝน สำหรับน้ำใต้ดิน / น้ำบาดาลมีปริมาณน้อย ไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ให้พอเพียงได้ และบางแห่งเค็ม ไม่สามารถใช้ดื่มและอุปโภคได้

8.2 ป่าไม้ เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง มีทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ได้แก่ ป่าไม้บางส่วน และที่สาธารณะจำนวน 3 แห่ง พื้นที่ 400 ไร่ ในหมู่ที่ 1 , 2 , 3 , 4 , 5 และหมู่ที่ 6 รวมทั้งมีต้นไม้ที่ประชาชนปลูกลักษณะของไม้เป็นไม้ยืนต้น ผลัดใบ

8.3 ภูเขา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนองไม่มีภูเขา

8.4 คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนองส่วนมากเป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูก ทำการเกษตร ที่อยู่อาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ ตามลำดับ และมีพื้นที่สาธารณะประมาณ 400 ไร่ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ได้แก่ ดิน น้ำ ต้นไม้ อากาศที่ไม่มีมลพิษ ปัญหาคือเนื่องจากว่าพื้นที่บางส่วนเป็นดินเค็มไม่สามารถทำการเกษตรได้ และน้ำใต้ดินก็เค็ม หรือไม่ก็เป็นน้ำกร่อย ไม่สามารถที่จะนำน้ำจากใต้ดินมาใช้ในการอุปโภค – บริโภคได้เช่นกัน น้ำในการเกษตรก็ต้องรอฤดูฝน มีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร ไม่เพียงพอ ปัญหาคือยังไม่สามารถหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรได้เพิ่มขึ้น เพราะพื้นที่ส่วนมากเป็นของประชาชน เอกชน ปัญหาด้านขยะ เมื่อหมู่บ้านขยายตัว ปริมาณขยะก็เพิ่มมากขึ้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนองได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน เช่น โครงการจัดหาถังขยะรองรับขยะให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ โครงการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณสำนักงานและที่สาธารณะ รวมทั้งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของหมู่บ้านให้ร่มรื่นสวยงาม ให้เป็นหมู่บ้านน่าอยู่ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ฯลฯ